

EVROPSKÉ POJETÍ ZEMĚDĚLSTVÍ

Pour, M.

Česká zemědělská univerzita v Praze

Světové a tedy i evropské zemědělství na počátku třetího tisíciletí prochází změnami, které ještě nikdy nebyly zaznamenány. V podstatě lze rozdělit koncepci zemědělské politiky do tří problémových okruhů:

- 1) Globální problémy, tj. řešení potravinového nedostatku v Africe a Asii. Je to problém hladu a nebezpečí terorismu.
- 2) Evropské problémy, tj. zajištění zdravotní nezávadnosti potravin (Food Safety), biodiverzita venkova.
- 3) České problémy, tj. voda v krajině, zemědělství a životní prostředí, rozvoj venkova.

Velkým globálním problémem jsou přitom značné rozdíly mezi americkým a evropským pojetím zemědělství, kde USA vyčítají Evropě setrvávající vysokou dotační politiku do zemědělství. Přitom význam zemědělství ve všech zemích Evropy klesá. V roce 2003 pracovalo v zemědělství pod 6% práce schopného obyvatelstva a podíl zemědělství na HDP činil 3,7%.

Česká republika je od 1.5.2004 řádným členem EU. Co bychom měli o EU vědět? Evropská unie se někdy přirovnává ke společnému domu, kde pod jednou střechou žijí evropské národy ve vzájemné harmonii, míru, spolupráci a prosperitě. Aby těmto spokojeným národům nespadla jejich společná střecha na hlavu, musí být podepřena minimálně třemi pilíři:

- **Evropské společenství** – podpora harmonického, vyváženého a trvale udržitelného rozvoje hospodářského života, vysoké úrovně zaměstnanosti a sociální ochrany, rovného zacházení s muži a ženami, trvale udržitelného a neinflačního růstu, vysokého stupně konkurenceschopnosti a konvergence ekonomické výkonnosti, vysoké úrovně ochrany a zlepšování kvality životního prostředí, zvyšování životní úrovně a kvality života, hospodářské a sociální soudržnosti a solidarity mezi členskými státy. Prostředkem k dosažení těchto cílů je vytvoření jednotného

vnitřního trhu s volným pohybem osob, zboží a kapitálu. Významným momentem fungování společenství je jeho supranacionální neboli nadnárodní charakter – tzn. že členské státy delegují část své národní suverenity na EU.

- **Společná zahraniční a bezpečnostní politika** – jde o podporu společných hodnot, bezpečnosti a stability, zachování míru,
- **Policejní a bezpečnostní spolupráce v trestních věcech** – jádrem je policejní a soudní spolupráce v trestních věcech a spolupráce v předcházení a potírání rasismu a xenofobie.

Tolik k obecným principům fungování Evropské unie. Pro občany České republiky jsou podstatné vyjednané podmínky, které jsou uvedeny ve „Smlouvě o přistoupení k Evropské unii“, podepsané 16.dubna.2003 v Aténách.

Pro zemědělce je pak významný také „Konečný rozpočtový balíček pro ČR“, kde jsou uvedeny body ve kterých je EU ochotna jít za rámec Společné zemědělské politiky.

Za zmínku stojí také hlavní cíle Společné zemědělské politiky EU:

- 1) Zaměřit poskytovanou podporu tak, aby zemědělci byli odměňováni za služby v oblasti ochrany životního prostředí a kvality potravin a pohody zvířat.
- 2) Zajistit více finančních prostředků na vytváření podmínek, které zemědělcům umožní orientovat výrobu na potřeby trhu a spotřebitelů.
- 3) Nadále podporovat zemědělské příjmy a posilovat jejich stabilitu.
- 4) Usnadňovat zemědělcům práci cestou omezování byrokracie a zjednodušování administrativních prací.
- 5) Zajistit zemědělcům možnost těžit z rozšiřování trhů.
- 6) Soustředit se na produkty a služby, které spotřebitelé požadují a vyloučit uměle vytvářené stimuly pro výroby produktů, které nikdo nepotřebuje.
- 7) Plně začlenit otázky kvality potravin, bezpečnosti potravin a pohody hospodářských zvířat do Společné zemědělské politiky.
- 8) Posílit harmonické vztahy v prostředích využívaných k zemědělským účelům: omezit pobídky, které vedou k poškozování životního prostředí a rozšířit pobídky k poskytování ekologicky šetrných služeb.
- 9) Poskytovat větší podporu tradičním způsobům a přírodním systémům hospodaření (trvale udržitelné zemědělství).
- 10) Udávat tón na mezinárodních jednáních o obchodu se zemědělskými produkty jako představitelé moderní zemědělské politiky, která je přínosem pro mezinárodní obchod a rozvojové země.

Nyní jaké hlavní aktuální problémy v sektoru zemědělství musí řešit Česká republika po vstupu do EU? Jsou to zjednodušeně řečeno dva problémy:

- **VODA** – její kvalita, problém vodní eroze, rekreační funkce a její zajištění jako kulturního dědictví, biodiverzita a krajina.
- **ZEMĚDĚLSTVÍ A ROZVOJ VENKOVA** – struktura, výkonnost ekonomiky zemědělství, fungování trhů, lepší využití investic v zemědělství.

STRATEGIE PRO ODSTARTOVÁNÍ ZMĚN V ČR V RÁMCI SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY (SZP)

- A) Multifunkčnost zemědělství a změny v užívání půdy.
- B) Hospodaření s vodou v krajině.
- C) Nová strategie pro životní prostředí (např. zemědělec platí likvidaci odpadů).
- D) Strategie pro rozvoj venkova.

ROZVOJ VENKOVA BUDE MÍT PŘEDNOST PŘED ROZVOJEM ZEMĚDĚLSTVÍ

HLAVNÍ CÍLE: 1) Konkurenceschopnost založená na produkci kvalitních a ekologických potravin (Food Safety), zajištění pohody zvířat (Animal Welfare).
 2) Udržení zaměstnanosti a životní úrovně zemědělských domácností.
 3) Zlepšení životního prostředí na venkově (zásady správné zemědělské praxe, IPPC apod.).
 4) Nepotravinářské užití zemědělské produkce (projekt energie – zdroje, tj. produkce rychle rostoucích dřevin pro produkci bioplynu apod.).

Po tom, co zde již bylo uvedeno si položíme otázku, jaký bude vliv integrace EU na chov prasat? Pohled Evropské unie na chov prasat odpovídá zornému úhlu priorit Společné zemědělské politiky. Znovu je proto třeba tyto priority zdůraznit. Jedná se o:

- Trvalou udržitelnost zemědělství (snížit znečištění vody, udržet vodu v krajině, zabránit degradaci půdy, účinněji využívat zdroje energie, využití genetických zdrojů, tvorba krajiny).
- Kvalitativní hlediska produkce (zdravotní nezávadnost, ohleduplnost k zvířatům a životnímu prostředí).
- Sociální funkci zemědělství.

Velmi podstatným momentem je, že v EU není kvotace na produkci vepřového masa – vše se řídí nabídkou a poptávkou. Co z toho plyne? Chovatel

bude úspěšný pouze tehdy, pokud splní náročné požadavky trhu a bude schopen pružně reagovat v silném konkurenčním prostředí.

Mezi nejpodstatnější *kritické body konkurenceschopnosti* patří:

- **Ekonomika produkce** – náklady na 1 kg ž. hm. jatečných prasat 1 EUR.
- **Vysoká kvalita** – označená prasata, zpeněžování v systému SEUROP, uplatnění ISO 9001 (systém řízení jakosti), HACCP (systém kontroly kritických bodů kontroly) – u nás splňují dvě velkofarmy chovu prasat (v Evropě nikdo) – otevření světového trhu.
- **Ekologizace výroby** – welfare systém chovu, cílem je produkce až 20% ekologického vepřového masa.
- **Minimalizace ztrát čpavku** – BAT (bezodpadová technologie), výroba bioplynu, biofermentace, zapravování kejdy pod povrch půdy.
- **Efektivita řízení.**
- **Dobrý zdravotní stav prasat.**
- **Vysoké parametry užitkovosti:**
 - ročně odchovat nejméně 22 selat na prasnici,
 - dlouhověkost prasníc – šest vrhů od jedné prasnice,
 - 2,4 vrhu na prasnici ročně,
 - přírůstek ve výkrmu minimálně 800 g,
 - spotřeba krmiva pod 3 kg (náklady na krmení tvoří 70% veškerých nákladů na produkci vepřového masa),
 - 55 – 58% libového masa v jatečně opracovaném těle prasat (JOT), maximální porážková hmotnost jatečných prasat 105 – 108 kg.

Pokud bude chovatel schopen splnit uvedená kritéria, nemusí se obávat o existenci své farmy ani v tvrdé konkurenci v rámci EU.

Výhodou evropských konkurentů proti našim chovatelům je dobře fungující systém dlouhodobých smluv mezi výrobcí, zpracovateli a obchodníky (u nás bohužel je běžnou praxí 90 denní doba splatnosti). V rámci společného evropského trhu budou mít i naši producenti prasat možnost uzavírat dlouhodobé smlouvy (otázka však je, zda bude zájem ze strany českých zpracovatelů masa).

Významná je z hlediska konkurenceschopnosti také velikost farmy – v dnešní době, aby byl chov prasat perspektivní, musí mít základní stádo prasníc minimálně 500 kusů a 4000 kusů prasat ve výkrmu. Lze předpokládat, že malé rodinné farmy nebudou schopny v evropské konkurenci obstát.

Závěrem lze konstatovat, že po vstupu do EU nastanou pro chovatele prasat špatné i dobré chvíle. Já osobně jsem přesvědčen, že český chov prasat se v EU neztratí.

Kontaktní adresa:

Česká zemědělská univerzita v Praze

Kamýcká 129

165 21 Praha 6 - Suchbát, ČR

tel.: 224 383 054

e-mail: pour@af.czu.cz

<http://kchpd.af.czu.cz>